

LA REVISTA

QUADERNS DE PUBLICACIO QUINZENAL

ANY XI. NUM. CCXXVIII — Març XVI — MCMXXV

Preu: 50 cèntims

SUMARI

Alsàcia-Lorena, per R. Rucabado.—Moralitats i pretextos, per J. M. López-Picó.—Balanç d'un quart de segle: La universitat de 1900 a 1925, per J. M. Bellido.—La crítica a l'estranger: D'un estudi sobre Carles Péguy, per Ernst-Robert Curtius; Marginals a la crítica, per Kasimir Edschmid (Trad. C. Riba).—Poesia polonesa: Invocació; No ploreu, oh malaurats; Evocació, per Maria Konopnicka (Trad. A. Escasans).—Enquesta sobre la psicologia de la poesia lírica: Respostes de Carles Riba, Joan Minguéz i J. M. de Sagarra.—Almanac.

ADMINISTRACIÓ: RAMBLA DE CATALUNYA, 125
BARCELONA

"Els Nostres Classics"

Biblioteca de divulgació
dels antics autors catalans

4 volums anuals de 160 pàgines
acuradament editats

Subscripció:

Edició corrent 14 pessetes anuals
Edició en paper de fil 48 pessetes anuals
Exemplar solt 3'75 pessetes

Lloc de subscripció:

LLIBRERIA ITALIANA
Rambla de Catalunya, 125

Societat Catalana d'Edicions

Administració:

Llibreria Puig i Alfonso
Plaça Nova, 5
BARCELONA

Venda a totes les llibreries

La Nouvelle Revue Française

3 Rue de Grenelle

PARIS (VI)

IL CONVEGNO

Rivista di letteratura
e di arte

Via Borgo Spesso 7
MILANO

La Revue de Genève

Directeur: Robert de Traz

Pour tous renseignements s'adresser
à la S. A. des Editions «Sonor»

46 rue du Stand
GENÈVE

INTENTIONS

7, RUE DE L'ODÉON

PARIS (6)

LA REVISTA

QUADERNS DE PUBLICACIÓ QUINZENAL

ANY XI. NUM. CCXXVIII — MARÇ XVI — MCMXXV

ALSACIA - LORENA

Després d'haver fet bogegar l'occident i l'Europa central aquest doble nom geogràfic, per quaranta set anys, esdevé el mateix altre vegada un mot de guerra, guerra paorosa, civil i de religió. ¿Per quants anys més?

Perquè és civil i religiosa aquesta nova guerra vers la qual la França s'embarca, també ens hi sentim embarcats nosaltres. Molt més que en els quaranta set anys de la «revanche».

Aquesta vegada la causa que vibra per aquest nom, irisat com el tricolor, és una causa nostra. Apassionadora com a religiosa, interessant com a civil, aquesta nova lluita té una valor més immediata a nosaltres, encara. És una guerra *politica*; profundament, filosòficament política.

Jo no sé, ningú sab que esdevindrà, però una cosa és ja sabuda i certa: que l'Estat ha perdut ja el seu Marne. Fixeu-vos que dic l'Estat, és a dir la pèrdua és més genèrica que la simple caiguda de l'estatisme Francès. La concessió d'Herriot atorgant un Encarregat de negocis eclesiàstics de l'Alsacia-Lorena prop del Vaticà, per a França és una mortificadora humiliació que han sentida amb tota la crepitant fiblada els diputats catòlics que han votat en contra. Però, l'Estat en sofrirà més, perquè és clavava a la seva pròpia carn la primera coltellada del suïcidi.

L'Estat unitari, l'Estat que immolava tanta carn viva i humana a les ídoles antropofagues que duen nom de sofisma: Unitat, Igualtat, Cen-

tralitat, aquell dia proferia la primera blasfèmia contra sí mateix. Retirant l'ambaixador de l'Estat i deixant a Roma—per subaltern i obscur i vergonyós que sigui—un ambaixador d'una província, l'Estat fa el primer rapapiieg de caducitat filosòfica.

Que en farà de ximpleries el vell embriag suïcida; abans de caure mort!

Que en farà d'espeternegs! La escola única, el sindicat únic obligatori (els herriotistes en parlen!), la caritat única... Però ell, ja porta a les entranyes la ferida que mai més serà tancada.

La causa dels catòlics francesos contra l'Estat francès és una causa nostra, lectors. L'Estat francès, ja ho sabeu, és un Estat típic i tipus. Quan el Sant Jordi cavalleresc del catolicisme francès vetlla per deslliurar les dues donzelles presoneres del Drac, tots sabeu que aquest Drac és el Mestre dels Dracs, que ha empastifat el mapa amb tota una família de Dracs de segon ordre.

L'Estat Francès ja no serà mai més el que era, després d'una arronsada que precisament perquè és *parcial* contradia la seva pròpia essència, perquè és *local* renega el seu propi fanatisme generalista. La seva confusió ens consola amb la escena, que ens du roses a l'ànima, dels primers passos en derrota, d'una vella doctrina, adversària mortal.

R. RUCABADO

MORALITATS I PRETEXTOS

INTERVIU

—Quan voldreu omplir el nostre interrogatori?

—No cal tanta feina. No més sabria dir-vos que mesureu, com jo procuro mesurar, amb la mateixa serietat les meves joies i les meves penes.

NO HO DIGUEU PAS

Si ho dieu tampoc us creuré per tal com no se comprendre que un poeta líric pugui dir de l'obra escènica d'un altre poeta líric que no te acció.

A menys de confondre el moviment dels títols amb el dinamisme dels esperits. I en aquest cas del lirisme del comentador no en quedaria sinó la rotunditat d'un llibre del Mercure de France en el qual son analitzades les 36 situacions dramàtiques possibles.

Son 36, veritat M. Georges Polti?

JOAN VALERA

Ha estat sempre de fàcil associació a les imaginacions normalment fines—ahora subtils i gracioses—la signatura de D. Joan Valera amb el mot geogràfic *Bètica*, tal com el deiem estudiants de la glòria de l'Imperi romà i de les lletres hispano-romanes. Avui trobem en aquesta associació la fesomia local del gran artista més habituada que mai a la convivència de l'internacionalisme irònic, tolerant i polític.

LA TRADICIÓ

Per exemple aquesta: la certesa que tot francès és sempre una mica, ell tot sol, una multitud. I que si convé la multitud fa de públic.

J. MORENO VILLA

Poeta castellà, digne de l'Antologia.

Net, àgil, sentenciós. Tècnica de cançoner popular i moviment de poeta aristòcrata que en això fa sentir-nos la seva senyoria: en la saviesa de les *aliteracions de l'esperit no de la lletra*.

Un altre poeta castellà, mort joveníssim, Jo-

sé de Ciria y Escalante, l'obra del qual era tot just als inicis, ens sorprenia amb un moviment treballat com de mar treballada per una tendresa sentimental no lluny del'atzar.

Moreno Villa és més de terra endins. Home de triomf possessori, sap dir *meu* i *meva*. Sap també les sobres i les superfluitats de la possessió:

*Alondra de mi silencio,
canta, pero acércate;
quiero música y cuerpo.*

YVONNE HERMAN-GILSON

Les edicions de *La Renaissance d'Occident*, han publicat sota el títol *Le Rossignol de Muraille* un llibre d'aquesta autora.

La passió hi és venjada per la maternitat.

La sinceritat hi és doncs, com una melangiosa pietat de la natura. Més de Marcelina Desbordes Valmore que de Comtesa de Noailles.

Subratllen els silencis de l'autora els passos i el riure pur de l'infant, com *un vol d'ocell subratlla l'atzur*.

El repós canta així:

*O son jo t'he deixat la meva nena...
jo la respiro...*

*...i tu me l'has tornat
amb adorable oblit i bona gràcia,
com un pomell de roses deslligat.*

I la joia nocturna té aquest ressó:

*El riure de l'infant dibuixa en l'ombra
espessa de les hores del pesombre
una illa jova de claror.*

Tot això, glòria de la dona qui ha dit al seu marit: *T'estimo perquè ets Tu*.

JUSTIFICACIÓ

Comenten alguns compatriotes:

—Ja son interessants aquestes notes breus i diverses. Llàstima, però, que l'autor ens pagui sempre amb moneda petita!

Resposta:

—Tanmateix sense moneda divisionària l'esperit no podria anar pel mon amb desembraç!

J. M. LÒPEZ-PICÓ

BALANÇ D'UN QUART DE SEGLE

LA UNIVERSITAT DE 1900 A 1925

El director de LA REVISTA em demana un resum i un judici sobre els esdeveniments en el clos universitari d'aquests darrers vint-i-cinc anys. Cap altre encàrrec podria esser-me fet que mes em plagués: durant aquests anys he viscut en tots els seus graus la vida de la Universitat oficial i no he estat certament estrany a la de les Corporacions sàvies catalanes, i a l'un i a l'altre lloc hi he fruit i hi he patit també, i he tractat d'aprop els homes que assenyadament o amb desencert n'han tingut el regiment. Potser ara no es moment de fer història, pero una ullada endarrera, principalment si volen acompanyar-me en donar-la els qui curen de resoldre les urgències de l'hora present, ens serà ben segur molt útil. Un advertiment en començar: per a nosaltres es Universitat tot centre on es fa ensenyament superior o recerca científica, sigui quina sigui la seva denominació o filiació, dongui o no dongui títols professionals, sia qualsevulla la seva organització o l'origen dels cabals que en subvenen a les despeses. Solament les Acadèmies, cercles d'homes doctes que no ensenyen ni investiguen, com a acadèmics, resten per a nosaltres fora de la Universitat.

En començar el segle era ja apaïbagat el rebombori, ressó del mogut a altres terres peninsulars, sobre les relacions que amb els fets del 1898 pogués haver tingut la deficient organització universitària. Ja no cridava ningú mes enginyers i menys doctors: els homes de bona voluntat, que entre nosaltres havien corejat aquests crits en el medi universitari, mes endavant els veurèm incorporar-se, els sobrevivents, a les obres nostrades. L'esperit innovador feia el seu camí, i en 1904, en el Congrés Universitari reunit al Palau de Belles Arts hom va fer-ne una manifestació esplèndida. El Congrés fou una assamblea juvenil, però no hi mancà un assaig de reconstrucció arqueològica dels estudis medievals: coincidència curiosa, anys després en una conferència a l'Ateneu de Girona un il·lustre escriptor proposava una dispersió semblant del fogar cultural català. Tingué aquest Congrés dues notes d'eficàcia: la fundació dels Estudis Universitaris, encara subsistents, i cridats segurament a alts destins, i la exposició de la doctrina de la Universitat lliure enfront de la oficial, no feta encare entre nosaltres. Una altra iniciativa, que assolí certa notorietat, la Escola Na-

val de Comers, no arribà a realització. Els E. U. C. tingueren transcendència, no solament en la part de les Humanitats catalanes, única avui subsistent, si no també en l'ensenyament científic, com en les càtedres de Geologia i de Química analítica que funcionaren amb regularitat, i en els cursets breus de Psicologia i altres que foren organitzats. En la pràctica, però, predomina la idea de la complementació dels ensenyaments universitaris oficials sobre la d'universitat lliure. Hom no era prou ardit per intentar la creació d'un centre que oposar a aquell quines imperfeccions havia blasmat: solament es desitjava suplir-ne les deficiències. Igualment, en Octubre de 1906, amb motiu de la inauguració dels ensenyaments oficials de Medicina a l'Hospital Clínic, es parlà molt, però res s'arribà a fer, de la fundació d'una escola lliure. Però cal reconèixer que l'acció de prosselitisme d'algunes càtedres dels E. U. C., mentre funcionaren a la Universitat oficial, i després de la seva expulsió de l'edifici de la Granvia, fou eficacíssima, i decisiva per a la nostra cultura històrica i literària.

Mes tard, en 1918, el II Congrés Universitari, que es reunia ja a les aules de la Universitat, feia una afirmació contrària. La Universitat pot i deu esser conquerida, pot i deu esser transformada. ¡Volem la Universitat, es digué desde les planes d'aquest periòdic! ¡Tindrém la Universitat! deien els alumnes i els professors reunits en el Congrés: La conquesta de la Universitat deixaria d'esser afer de conveniències individuals, i seria tasca d'interès col·lectiu: no hi havia oposició entre els sectors de la cultura catalana, tots conspiraven al mateix fi i solament esperaven una ocasió segurament pròxima per a confondre's. Una Comissió Permanent redactà uns Estatuts de la Universitat futura, i circulà un manifest de fé en la renovació de la Universitat que signaren un bon nombre de catedràtics i assolí moltes adhesions. Foren organitzats durant tres anys cursets d'ampliació i d'estudis superiors, i al marge però ben aprop de la Universitat surgiren alguns seminaris que la atañaren a les altres institucions culturals i a l'esperit del temps. Això minvà en venir l'autonomia universitària, paradoxa que no ens esforçarèm en explicar.

Tenim per tant dividida la vida universitària barce-

lonina en dos parts: la Universitat oficial i una Universitat lliure, imprecisa a voltes i altres cops mes acusada, volent ara completar i després substituir la oficial. Hem vist ja com en els Congressos, ocasions en que els desigs i els pensaments es manifesten sense les trabes imposades per la realitat, la opinió col·lectiva oscilava entre dos propòsits: conquerir la Universitat, fer-ne un altra en front. Anem a veure com han actuat una i altra, per elles mateixes o pels seus orientadors.

El Claustre de professors ordinaris de la Universitat oficial no ha pogut viure tan apartat de la vida quotidiana de la nostra urbs que no hi arribessin els vents del carrer. Això feu que la paraula autonomia ressonés ja als pocs anys de començar el segle dintre son clos: hom diu però que en 1905 fou acordat oposar-se a la proposició Azcárate concedint-la. Amb tot el desig de l'autonomia, al menys la seva manifestació fou un tòpic de la literatura universitària barcelonina durant molts anys. Però l'autonomia-desig devingué un dia l'autonomia-fet: en 1919 un decret, calcat en bona part en l'estatut universitari de la Permanent del Congrés de 1916 la concedia; es més, obligava a les Universitats espanyoles a ésser autònomes a desgrat i tot. El Claustre ordinari de la nostra, que idealment podem suposar dividit en un terç de favorables, un de contraris i un d'indiferents, arribà a un acord, tàcit, está clar: no viure l'autonomia; discutir-la solament. Però adhuc en la discussió i mes encare en les solucions adoptades sobre dels punts renovadors o difícils, donà mostres d'un esperit temorenc i passiu, que volém atribuir als dos darrers terços de claustrals, als contraris i als indiferents. Vegi's si mes no la solució donada a la forma de provisió de les càtedres vacants: sempre oposició, solament en casos extraordinaris la vocació directa, pero imposant la condició proibitiva de reunir el candidat els quatre quintes dels vots del Claustre extraordinari, que hom curà de no nomenar. Igualment passà amb les autoritzacions docents als professors dels Hospitals: foren estatuïdes en tal forma que cap metge d'hospital les podia demanar. I en quant a les creacions de nous ensenyaments tot era previst com a provisional, com a subjecte a revisió en tot moment, amb nomenaments a curt termini, com si la renovació dels plans d'estudi i dels claustres fos una catàstrofe a evitar.

Quan en 1921 un nou decret implantava l'estatut i en feia obligatori el compliment dels articles, imperà en la pràctica un criteri igual. El Claustre es passà deu mesos discutint les ponències sobre organització i reglamentació que li enviava la Comissió de govern, la qual confongué la missió que el seu propi nom li imposa-

va, amb la d'una simple Comissió redactora d'articulats de reglaments. No es creà una sola ensenyansa nova, no es nomenà un sol professor agregat o temporal, no s'aprovà una sola tesi doctoral, no es visqué un sol moment la vida lliure. El propi Ministeri invità al menys una vegada a la Universitat a resoldre una qüestió de personal, i el Claustre per por a les dificultats inherents a tota qüestió d'aquest ordre, no gosà decidir-se en cap sentit. I dels llavis dels homes mes vidents de la Comissió de govern no eixia mes que una paraula per justificar totes les abstencions: la manca de diners. Per la majoria d'ells els diners solament podien venir de l'Estat; no calia pensar en altres procedències. Calia tancar la porta no únicament als homes de fora, si no també als cabals de procedència no acostumada. Algunes Facultats obriren una informació sobre plans d'estudi; hom acordà després de llegir les respostes respectar l'*statu quo* com a consagració dels drets adquirits, tancant el pas a les innovacions. Els estudiants no es mogueren, l'Associació d'antics alumnes prevista en l'estatut, no visqué en forma pública i eficient, i l'autonomia morí en mig de la indiferència de tots, com entre la neutralitat general havia viscut.

Cal fer però la salvetat obligada en tots aquests casos: una minoria, sens dubte sobradament respectuosa amb la massa del Claustre, per la bona intenció de no provocar batalles en el sí d'aquest, actuà dignament i treballà amb bona fè, però res fou assolit. I l'assaig d'autonomia, o de resistència a l'autonomia, posa demés a la vista el desinterès que la nostra gent sent per la Universitat, adhuc en aquells medis en els quals aquesta desatenció es imperdonable. La provisió de les vacants seguí essent considerada com a interessant només pels candidats, i aquests quedaren entregats a les forces llurs totes soles en la lluita no sempre extrictament científica per assolir la càtedra: aquesta desatenció la tingueren igualment els homes pervinguts a posicions influents en els governs de concentració que cap a l'any 1918 i següents actuaren. Aquesta abstenció es justificava dient que no calia curar de la Universitat vella, car la Nova era cridada a substituir-la. Vegem què fou el que es feu en aquest darrer sentit.

En 1907, en crear, possessionat En Prat de la Riba de la presidència de la Diputació de Barcelona, l'Institut d'Estudis Catalans, s'inicià en realitat la fundació de l'altra Universitat. La Diputació sostenia ja unes escoles tècniques, pero enquadraven en la Universitat oficial, de la qual en realitat formaven part. El pensament d'En Prat en fundar l'Institut, está exposat en la seva Memoria endreçada a la Diputació en el segon període

de sessions de 1910: una reedició d'aquest document fora utilíssima, car podria ésser conegut de tots el pensament del primer President en afers de cultura i es podria valorar la responsabilitat de cadascú. L'I. de E. C., completat amb les seccions de Ciències i filològica, amb la Biblioteca al costat (del formidable èxit d'aquesta no cal parlar-ne) fou alhora una Acadèmia, una Junta de Pensions i d'organització de recerques, i amb els curssets d'Alts Estudis i d'Intercanvi, un germe de la part més noble, la no professional, d'una Universitat. Però no tothom sapigué estar-se d'intervenir en la tasca que en el pensament d'En Prat semblava reservada totalment a l'Institut, i nasqueren institucions mixtes, o integrades solament per politics, que intentaren organitzar l'alta cultura, com el Consell de Pedagogia la Junta autònoma de Ciències Naturals, la Comissió Municipal de Cultura i alguna altra. Jo crec sincerament que aquest apartament de l'Institut del seu lloc capital en la cultura superior, i la confusió entre l'autonomia de les organitzacions savies i la de les Corporacions subvencionants ha estat en perjudici per a la cultura nostrada: som a temps a esmenar-ho, i potser avui la esmena es més fàcil que mai. Prescindirém d'episodis que tothom recorda, però no deixarém d'afirmar que la gènesi dels mateixos radica tota en la manca de responsabilitat dels elements cultes i en l'apartament de l'Institut del govern directe de la nostra alta cultura. Aquest apartament ha creat una burocràcia que certament no ha reeixit, i demés ha fet possible que en èpoques de eleccions es fes potser massa pendó de guerra de la gestió cultural, atribuïnt-la a un partit, el que no es prudent fer adhuc essent veritat, car s'ha d'aspirar a que tot el poble senti l'obra dels savis com a seva, sense vincul·larla en cap sector ni estament. I tampoc hi ha dret a ocultar els noms dels treballadors de l'esperit, com tantes vegades s'ha fet, car l'obra d'alta ciència, com l'artística, no pot ni deü ésser mai obra anònima.

Dos activitats de l'Institut son particularment remarcables: els cursos monogràfics, que sense cap raó plausible foren encomanats després a altres entitats, i la fundació dels grans Instituts de recerca científica. Els cursos monogràfics han fet desfil·lar per Barcelona molts dels homes contemporanis més il·lustres en el món de les ciències i de les lletres i ens han donat ocasió de coneixer d'aprop tècniques que solament haurien pogut veure en el laboratori originari un nombre més curt de curiosos: després han estat moltes les entitats que han organitzat aquesta llei de cursos, però la primàcia en el temps, en la quantitat i fins en la qualitat pertany

a l'Institut. En parlar dels Instituts de recerca (seminaris, etc.), no ens referirém únicament als quatre que segons el pla d'En Prat devia regir la Secció de Ciències, sino a altres centres (oficines lexicogràfiques, servei d'excavacions, servei de catalogació de monuments, laboratori de fonètica, servei meteorològic, etc.) dedicats a la pura investigació. D'aquests centres no tots els creats han subsistit; en algú cas, per exemple en el Seminari de Pedagogia, per estar mancats d'elements (nombre suficient d'infants en edat escolar, en aquest cas concret) que no es tenien a ma. Però els que encara viuen tenen un historial curt però tant gloriós que han pogut resistir recentment una dura prova, i son coneguts i ben reputats arreu del món. Dos dels dependents de la Secció de Ciències viuen articulats amb centres d'ensenyament superior, el qual dona a la seva actuació una particular eficàcia (l'Institut de Fisiologia amb la Facultat de Medicina i el de Matemàtica i Física amb l'Institut d'Electricitat i Mecànica aplicades). Però malgrat els èxits de l'I. de E. C. i de les seves filials, el màxim esforç de les Corporacions es feu sobre una línia de mínima resistència, la ensenyansa tècnica en els seus graus mitjà i inferior, l'entrenament pràctic en algunes especialitats del grau superior, i les arts aplicades. Molt laudable es sens dubte haver omplert aquesta llacuna de l'ensenyament oficial, però calia no fer creure, amb la doctrina o amb la conducta, a les nostres gents, que els únics professionals dignes d'atenció eren els de les indústries o de les arts decoratives, i que implantant el seu ensenyament es creava la Universitat renovadora que necessitavem. Cert es que no mancaven altres ensenyaments (agrícola, d'administració, normal, etc.) però reduïts a nuclis poc nombrosos i amb sortides limitades.

En resum: la feina feta per l'Institut i les seves filials es digna de tot elogi, però per manca de constància en seguir orientacions fixes, per haver dedicat les Corporacions el màxim esforç a la resolució del problema de l'ensenyament tècnic, i per no ocupar els elements doctes el lloc que en la direcció del moviment els corresponia, no podem vantar-nos d'haver tingut la Universitat lliure que podríem haver instaurat.

Algunes institucions municipals enquadren també en la Universitat lliure que havíem imaginat: el Laboratori Bacteriològic i la càtedra de Dret marítim son les més reeixides. El primer ha constituït de fa molts anys el primer fogar de la cultura mèdica científica barcelonina, i la segona es remarcable per la forma d'organització, que l'acosta a les fundacions docents saxones. En quant als Museus, a les institucions dependents de

la J. de C. Naturals i a l'Arxiu de la Ciutat, no s'hi ha fet, que nosaltres sapiguem, ensenyament superior.

La iniciativa privada ha estat poc fecunda: la Facultat lliure de Medicina, discutida dos vegades, en 1906 i 1922, a les Societats mèdiques, no ha estat ni tan sols seriosament estudiada. L'ensenyament moral i la complementació dels estudis dels mestres, han estat també objecte d'iniciatives, si no reeixides, certament no per falta de competència i bona voluntat. I no fora just deixar d'esmentar els ensenyaments de Química i Biologia del Col·legi Major dels PP. Jesuïtes de Sarrià, ni els de Bacteriologia, Histologia i Química clínica de la Acadèmia i Laboratori de Ciències Mèdiques, ni l'actuació d'algunes societats i centres, com la Societat de Biologia, la d'Antropologia i la Catalana d'Història Natural i de l'Arxiu d'Etnografia, fomentant recerques i ensenyances.

Es possible que en aquesta breu història alguna cosa hagi estat oblidada: amb gust l'afegiré si hom te l'atenció d'indicar-ho. Així estavem, quant en 1922 fou derogada l'autonomia de la Universitat oficial i en 1924 fou iniciada la campanya contra les fundacions mancomunals i de la U. I. Hi havia una Universitat oficial conquerible, però enfront la qual no's tenia un criteri definit, intervencionista o contrari: hi havia un germe d'Universitat, que no podem anomenar lliure, ja que en ella la iniciativa privada hi intervenia molt poc, però que era oposada a la abans esmentada, encara que sobre la que hem qualificat abans de línia de mínima resistència, hom preferís organitzar estudis no factibles a la oficial; i per fi, hi havia una organització d'estudis superiors no professionals i de recerques, comparada alguna vegada al Col·legi de França, encara que mancada indubtablement de la solidesa

d'aquest, solidesa deguda a la seva llarga tradició. El que passà en Abril i Maig de l'any passat, no cal explicar-ho ara: ja s'en parlarà a son degut temps. Però els successos que renunciem ara a relatar plantejaren violentament el problema central de tota ascensió cultural; i calia deixar morir les institucions, esperant en ocasió propícia ressuscitar-les millorades, o era desitjable subvenir privadament al seu sosteniment? Aquesta última solució, la adopció de la qual ens donaria la mesura de l'interès actiu que la nostra gent sent per les qüestions universitàries, està encara pendent: no son justificats ni optimismes ni pessimismes exagerats sobre el resultat de la mateixa. Demés, la ofensiva de Maig és's apaigavada, i sembla que les institucions a les quals no va arribar aleshores restaràn indemnes, i no essent tant apremiant la necessitat, potser no es suscitarà tan fàcilment l'òrgan que la satisfaci. Però ens plau de notar, com a prova de que la idea de Universitat lliure no ha perdut partidaris a casa nostra, el vot pro Universitat basca, emès per la Assemblea d'estudiants catòlics reunida fa poques setmanes a Barcelona.

Durant aquests darrers vint-i-cinc anys, per tant, hem vist florir entre nosaltres totes les ciències, i hem assistit a un assaig d'autonomia fracassat a la Universitat oficial, i a la fundació de moltes, i a la mort d'algunes institucions que formaven una mena d'Universitat lliure, però no hem arribat a tenir un criteri definit sobre la conducta a seguir. Si de la crisi actual en sortim amb aquest criteri format, caldrà beneïr la ocasió que posant en perill el que tant estimavem ens haurà ensenyat a defensar-ho mes eficaçment temps a venir.

J. M. BELLIDO

Aquest número ha passat per la censura militar

LA CRÍTICA A L'ESTRANGER

La exposició del llibre alemany ha estat, en general, mesurada i comentada, gosariem dir organitzada i tot, administrativament.

Lluny d'operacions de caixa nosaltres voldriem més alts lligams espirituals que asseguressin una reciprocitat comprensiva.

Altres vegades hem parlat dels homes de lletres de l'Alemanya contemporània i hem fet aportació al català de l'obra dels de més anomenada. Mann, Schickelè, Léonhard Frank, Rilke, E. Laske Schüler, A. Stramm, Wedekind, Georg Kaiser, Unruh, Werfel i d'altres són ja coneguts dels nostres amics.

Incorporem avui a les nostres informacions documentades els noms de Curtius i d'Edschmid. Un altre dia seran els de Max Scheler i Sternheim i els d'altres encara.

ERNTS - ROBERT CURTIUS

D'UN ESTUDI SOBRE CHARLES PÉGUY⁽¹⁾

Què significa Péguy com a escriptor? A quin ordre dels homes d'esperit pertany? Aquestes preguntes són inevitables; i són molt difícils de respondre, perquè la forma de vida que Péguy ha realitzat, ell mateix l'ha creada de cap i de nou. Cap precedent, cap analogia històrica no s'ofereixen per a connectar-la amb alguna cosa de conegut.

Péguy com a poeta és un problema per si. En els misteris i en les altres obres poètiques, és cert, viuen també la forta personalitat, el caràcter pur, la fe de Péguy. Però totes aquestes propietats de l'home no basten, allà on manca la insubstituïble força de l'artista: a força d'estructuració, de construcció, d'apilotament. En una frase, en una escena, Claudel condensa tota l'unció del sant, tot l'horror del diví. Péguy evapora el seu sentiment en deu o cent o tres-centes pàgines. Mai no entra del tot dins la paraula. Per això ha de repetir, repetir inacabablement, repetir fatigosament. Els poemes de Péguy són tot el que es vulgui, només no són art. Gide els compara amb el desert, lloa la immensurabilitat i sublimitat del desert i ama el desert, quan està cansat dels jardins. Això en Gide no és sinó una perífrasi per dir que els poemes de Péguy pertanyen a un altre domini que al de l'art. La fallida en la creació és el destí de Péguy, com és el de Suarès. Però es pot rebutjar Péguy com a poeta i amb tot trobar en el prosador Péguy realitzada alguna cosa de peculiar, d'incomparable i d'insubstituïble. Péguy no és un home que porti noves valors al món, no és un artista creador. Però és un home que té un saber pregon, no pensat sinó vist, de les condicions fonamentals de l'ésser

i de l'esdevenir, de l'home i de l'història. Es, doncs, un home amb una ciència ingènita de les lleis metafísiques, de l'arquitectura del món, dels regnes de l'ésser i dels plans d'aquests regnes. Posseeix la vista espiritual. Aquest home sabent i vident, és però igualment un home volent i actuant. Allò que l'assenyala, és l'entrecreuament de saber i fer, de metafísica i política. D'aquí ve que no expressa mai el seu saber en la forma d'una exposició abstracta i sistemàtica, ni tampoc en la forma d'un estructura artística concreta, sinó en una consideració crítica i polèmica de l'història de l'època. La història de l'època, el cas Jaurès, el cas Dreyfus, el cas Combes, el cas Lavissee, els nous mètodes, suposats exactes, de la Sorbona. el pacifisme, la crisi del Marroc: això (i només he enumerat allò més important) li són altres tants motius per a donar testimoniatge de les lleis eternes, per a posar en evidència la viva consciència de valor que ha pouat de la tradició i fer-la valer contra les exigències d'un esperit d'època aplatat. Es el mantenedor de la consciència cultural francesa (i super-francesa), el mantenedor de les mesures cristianes, de les antigues, de les humanes. Ell mateix es situa en la sèrie dels cronistes francesos. Vol prestar testimoniatge de la profunda essència de França, com Joinville l'ha prestat de la santa figura heroica del rei Lluís el Creuat. «Em vull arreglar en el rengle, que puc assolir, en la gran, en l'alta generació dels nostres cronistes i dels nostres testimonis. No es tracta de saber què valem—tots valem poca cosa—ans es tracta de saber què som. I què fem. Es tracta de la nostra dependència i fidelitat envers els nostres grans models. Es tracta només, del que fem d'ells. Es tracta només de la còpia, de l'història, de la representació que reeixim a donar d'ells... Es tracta, si és lícit de parlar així, de continuar tranquil·lament en el temps, per la nostra part, un imperi espiritual que no serà mai anihilat». Péguy sap que els cronistes pertanyen al segon ordre dels esperits, que el primer ordre és constituït per aquells que són i que els cronistes no són, només presenten. Però sap també, que aquest ofici porta amb ell una gran responsabilitat. «Sóc el cronista i només vull ésser el cronista. Però no m'oculto, que el cronista i la professió dels cronistes són coses molt serioses. I coses molt grans, en el segon ordre, en l'ordre d'aquells que no són, sinó que reporten, que contenen, que testimonien d'aquells que són. El cronista és el testimoni històric. El testimoni de l'ésser i el testimoni de l'esdevenir-se...» Es la mateixa consciència de la dignitat relativament inferior del reportador, enfront de l'home que és i crea, que en el seu llibre sobre Hugo inspira a Péguy les paraules: «*Ce que nous venons de faire, mes pauvres enfants, ce n'est jamais, qu'une analyse.*»

El sentiment de responsabilitat enfront de la seva tasca no abandona mai Péguy. «No em poso mai a una nova obra sense tremolar. Visc en un tremolor i en una

(1) Publicat a *Die literarischen Wegbereiter des neuen Frankreich*, Potsdam 1923.

commoció d'haver d'escriure. I com més endavant hom va, jo crec, més angúnia té. Admiro aquesta gran seguretat dels nostres intel·lectuals. Tot allò que hom ha fet, tot allò que hom té darrera seu... és darrera d'un com una plana infinita. I tot allò que hom encara té per fer, tot allò que hom veu, tot allò que hom té davant seu (inclús allò que hom no farà mai) és davant d'un com una muntanya immesurable, forma davant d'un com una muntanya infranquejable. Tot el que hom ha dit, no és res. Una aigua que s'escola, un clot, un no-res en la terra cóncava... I hom es sent tot petit. Hom és tan petit davant la realitat, un homenet tan petit.»

KASIMIR EDSCHMID

MARGINALS A LA CRÍTICA (1)

Crítica no vol dir mai: parlar sobre una cosa, sinó estar per sobre d'ella. No esfilagarsar-la, sinó acostar-s'hi bondadosament. Crítica no vol dir sentència sense elecció, sinó que exigeix una gran política. La crítica del nostre temps encara no és inventada. El seu nivell és insuportable. En cap ordre de les disciplines espirituals es gosaria tirar endavant amb una tal absència de responsabilitat. Mai delegaria hom un llec per a la cria del canari o per als trusts del petroli. Sobre llibres, qualsevol diletant escriu. Amb tot, àdhuc les aptituds no basten. Es necessita l'home. Perquè crítica vol dir construcció. No destrucció. Vol dir tenir amor i no odi. Aquest és el centre. Només una gran personalitat pot assumir l'extraordinària responsabilitat. Crítica no és res d'artístic. Es un afer humà. Es el camí més segur i més directe cap a la cultura. Perquè el seu sentit és, crear nivell. Destruir per amor l'insuficient, tornar a donar sempre, per amor, el to del gran. Fixar, com un cartell, l'important. Ésser sempre servidor de la pròpia responsabilitat. No destorbar-se, no torbar-se, per cap fi personal, per cap guany, cap do-

(1) De *Die doppelköpfige Nymphe* (La Nimfa bicèfala), Berlín 1920.

na, cap ambició. No romandre en allò que és temporal, no sucumbir a l'encís del moment, sinó mesurar sempre el momentani amb la responsabilitat. Però fomentar l'esperit del temps. Mostrar, que el pacifisme és necessari, però n'hi ha encara per temps perquè ho sigui la justificació d'un poema mal reeixit. Però sostenir ardidament, que els Himnes de Hölderlin porten un *ethos* enorme, sense cap contingut temporal. Prendre sempre la idea de la qualitat com la darrera cosa. Fustigar el postcursor expressionista, plànyer el millor impressionista del nostre dia, però lloar-lo. Sempre trobar el camí del temps i del no temps cap a l'eterna empremta de la paraula prínceps. Ésser de foc contra la manca de caràcter, fred contra la presumpció. Confessar les faltes. Mantenir sempre la línia. No titllar mai el gran poeta per minúcies mentre es deixa córrer el neula com allò que és. Més aviat mirar l'important. En un treball d'anys, no confondre mai el lector, sinó educar-lo. Crítica és, en el suprem i més greu sentit, construcció, arquitectura, treball en el cos del poble. Necessita només una nova raça, per a fer l'obra. Ésser radical al servei de l'esperit. Prudent, per altra banda, amb modèstia, a saber molt, perquè això no és més que supòsit. Divinament combativa pel que és jovenívol, sense, interiorment, prear-ho en excés. Sense prendre massa seriosament gestos literaris, art; però saber que tot allò viscut en gran, refluix cap a ella. Haver vist molt, conèixer la majoria de coses, i comprendre l'humà, en les seves arrels, defectes i virtuts - i aleshores dirigir... per a exercir una funció de tal humanitat, només per a posar-se en aquest terreny del caràcter, cal una humanitat tan insòlita, que no és estrany de no veure avui cap jutjador just a l'obra. Quan serà creat l'home nou amb penetració, delit per l'amor combatiu i devoció a l'obra, sorgirà una generació de crítics. Cap vanitat no serà més ressort, cap imperialisme espiritual el fi, ni la dictadura l'objecte, sinó un treball de formigues en la grandesa, i abnegació. I, així, cultura i una tradició de bon sentit. I una crítica no pertorbadora i idiota, sinó creadora, auxiliar, no cap anàlisi sinó un fet durador.

(TRAD. C. RIBA)

POESIA POLONESA

INVOCACIÓ

Si tu, oh Polònia, tenies uns esperits
que van profetitzar-te el gran verb de la vida,
si les flames de la inspiració
van llançar-te damunt la faç de la terra,
llà on el vent sec crema el llom de les estrelles
i les transforma en espurnes roents de l'esperit
del cant,—tu no cauràs en la pols, en el no-rès!
Si les columnes dels esperits et sostenen,
hòstia qui s'enlaira damunt els altars del demà,
si al volt del teu féretre descobert
els esperits del teu cant munten la guàrdia,
si batega entremig d'ells l'estandard invicte,
si el teu nom rutila damunt les nacions,
com una estrella esculpida per la mà de Déu,—
tu no pots caure ni ésser calcigada!
Tu has tingut el gran «logos» del gran cant,
el «logos» creador que suscita els miracles...
Els arcàngels incorporis
eren els teus servents en el temple del teu esperit:
i quan van fugir, clars i invisibles,
va restar el verb damunt el desert de la vida.
Tu l'has clos en el cant, oh Polònia meva,
i aquest és el teu escut, la teva força, la teva defensa!
Aquesta és la Estígia santa, de la qual, després del bany,
eixiràs a la llum de la nova aurora dels pobles,
Senyor Rei—Esperit,
portant imprès el senyal del martiri,
com un sagrat escapulari.
Per tot on passaràs, s'animarà la pols dels sepulcres,
i promouràs una lluita fatal, la lluita de Déu,
de la qual sortirà vencedor qui hagi sofert amb la sang.
Aquest és el teu dret, i aquest el teu testament!
Ara, oh Polònia, vès on et crida l'esperit de la vida,
i del verb de la vida pren inspiració per viure.
Flamegin les cúpules del temple
on et fou feta la revelació del cant,
i amb l'emblema de ta esperança signa els fronts!
Vés. Obrint-te pas, la teva arpa profètica
sona el cant del teu futur, i al teu futur et mena.

NO PLOREU, OH MALAURATS

No ploreu, oh malaurats!

Creieu potser, per ventura,
que allà dalt, en el blau quiet,
el vostre gemegar, ressonant pels pòrtics dels astres d'or,
torbarà la divina beatitud?

Creieu, tal volta, que el crit dels miserables
llançat a l'aire d'argent transparent
muntarà a l'atzur i velarà els seus esplendors
i serà ultratge al cel?

Creieu, tal vegada, que les llàgrimes ardents
que vessen, segles ha, milers d'èssers
apagaran el sol i llançaran l'ombra de la nit eterna
contra la divinitat?

Que la estrella en la qual haveu fixat l'esguard plorós
empal·lidirà—i bategarà en la seva òrbita radiosa
i baixarà a eixugar-vos, amb les trenes d'or,
la suor del front, oh fills d'aquesta terra?

Creieu que el lament dels vostres llavis
dispersarà algun somni d'eternitat,
i que rodolant s'escamparà per tot el cel blau
fins que es desvetlli la divinitat latent?

Ai! El món és massa gran, i vosaltres massa petits!

Encara que ploressiu llàgrimes de sang,
res no ha de commoure's, res no ha de mudar-se,
en l'espai eternament serè...

El crit dels miserables oprimits no arriba
llà on l'infinit sent el moviment de l'univers...

Cap veu no us respondrà dins el silenci.

El silenci és la puixança dels deus!

Qui sab si, en aquesta gran harmonia de la creació,
el crit darrer d'aquells qui moren de desesperança
pesa més, té major significat

que els sospirs de les roses moribundes?

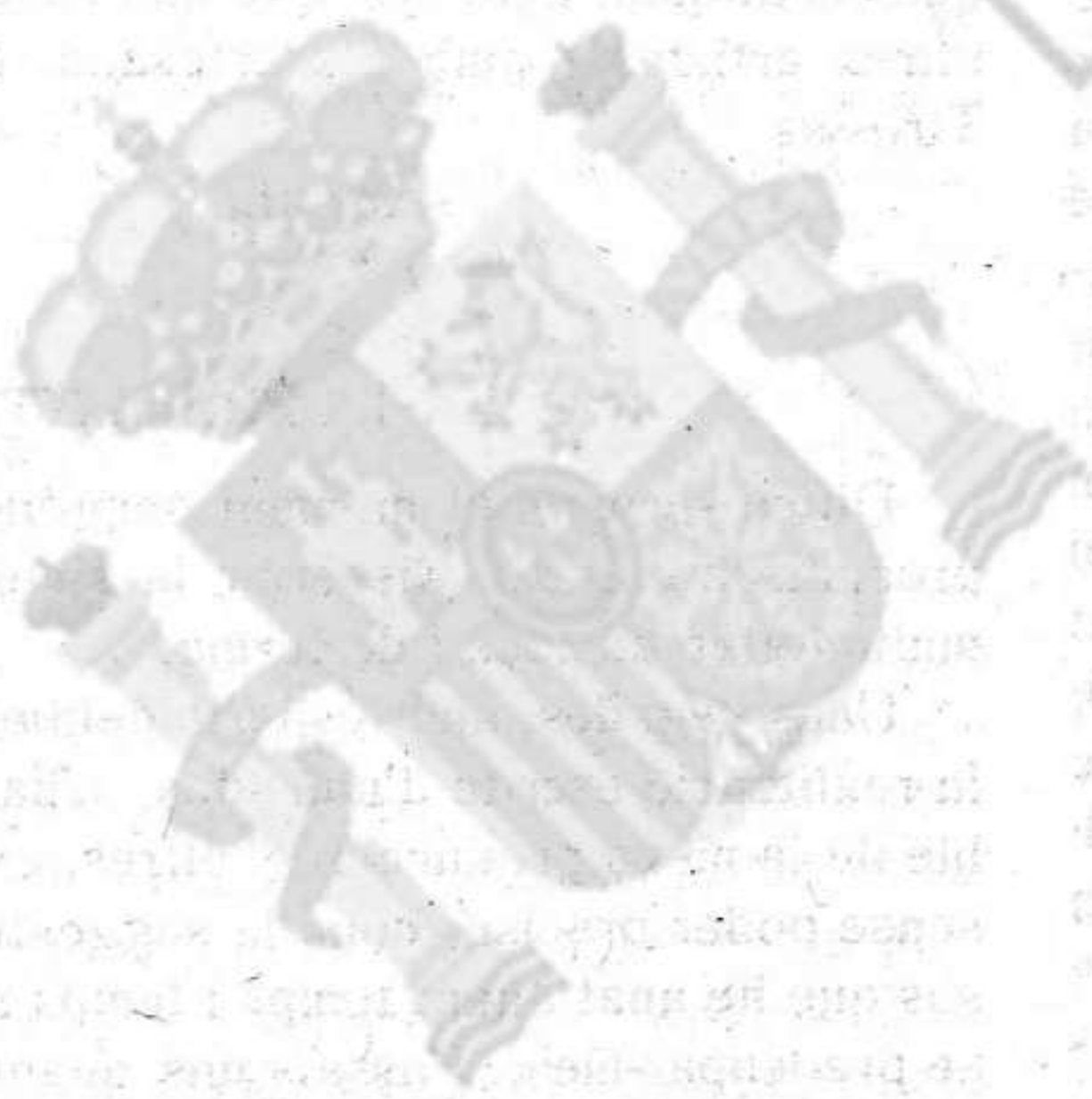
Qui sab si, fent sonar les cordes d'aquest llaüt,
cada só del qual s'acorda amb l'esperit dels esperits,
el sanglot de dolor, el dringar de les cadenes,
no forma un himne?

Bah! No ploreu, oh malaurats!

EVOCACIÓ

No m'humilio davant téu, adorant-te,
perquè brillen en tu tantes coses d'atzur i de safir;
tampoc perquè les teves arpes ressonen tan argentines
quan t'agiten les ungles de les amples tramuntanes;
ni tampoc perquè t'enfiles amb la fúria dels vents
pels espais, i vesteixes gramalles enjoiades
amb els llampecs de les tempestes,
i les teves ires son tan imperials,
i els teus abims tan espaventables
quan llancen laments que res no pot aquietar;
sinó perquè el pensament, volant per les teves llunyanies lívides,
no topa amb les ales cap platja ni cap riva,
perquè ets tan espaiosament gran
i tan immensament diví...
Perquè de totes les rutes, tansols
caminant damunt la via que tu marques
puc submergir-me en l'infinit:—
Per això t'estimo, per això et desitjo, oh mar!

MARIA KONOPNICKA
(TRAD. A. ESCLASANS)

ENQUESTA SOBRE LA PSICOLOGIA DE LA POESIA LÍRICA

I.^a PREGUNTA DE L'ENQUESTA.—La concepció i la idea clara, fortament construïdes, són primordials en les nostres creacions més inspirades?—O bé, heu estat sol·licitats primer per la imatge, la visió, la melodia, o el ritme del vers?—I encara: la concepció, la visió i el ritme, us han vingut junts i d'un sol cop.

II.^a PREGUNTA.—Heu estat amb preferència inspirat per les fases venturoses o doloroses de la vostra vida? Dit filosòficament: La vostra art, té un fons positiu o negatiu?

III.^a PREGUNTA.—La vostra natura i la vostra individualitat, veritables i humanes, parlen en les vostres creacions més inspirades? O bé, pel contrari, cedeixen justament el lloc a les vostres inspiracions, a ço que us manca, per tal que no ho heu pogut assolir? En les vostres composicions, expresseu l'home o el vostre ideal artístic?

NOVES RESPOSTES A L'ENQUESTA

Sr. Director de LA REVISTA:

No espero gaire llum, gaire nova llum autèntica, d'enquestes com les de la Sra. Jacobsen. El tema és massa complex i vague alhora per a ésser esgotat en tres respostes que vulguin ésser discretes. A més, demanar a un poeta de pronunciar-se sobre la natura de la inspiració, és una mica fort. Equival a fer-lo decidir en un problema que la majoria dels que no preferirien de deixar-lo flotant, resoldran, d'instint, a llur avantatge mortal: parlo del problema de la relació entre la sinceritat moral i la sinceritat artística. Les mateixes paraules d'Ibsen retretes per la Sra. Jacobsen em donen la raó; amb la vostra experiència, Sr. Director, d'un dels poetes de més profund valor ètic que hi hagi avui al món, no em negareu que hom es pot confessar davant de Déu, àdhuc en el dia suprem, en la més prosaica de les proses; això és, que la lírica no tindrà valor de confessió sinó en proporció de la claredat que el poeta ha fet sobre el contingut de la seva consciència i en proporció de la plenitud de sentit precís i de força suggerent que ha posat dins la seva paraula. És a dir, relativament al grau de perfecció artística que ha sabut donar a la seva poesia. Siguem el que siguem, en el somni o en la vigília, en rigor no som, per al nostre ús i per a la producció artística, sinó allò que sabem de nosaltres. Morirà amb nosaltres, tot allò que de nosaltres no mor, i restaran les nostres obres per a respondre de nosaltres, sobretot, per a respondre d'elles mateixes. Cantaré, tal vegada, en una poesia meua, un dolor, un goig, una aspiració etc. que jo m'hauré proposat lliurement com a tema; però per haver lo elaborat poèticament li he donat, dins la meua consciència on s'ha definit, la mateixa rea-

litat assolidora per a una anècdota entrada a la consciència des del traït exterior dels meus dies. Vull dir en suma, Sr. Director, que ara com ara em resigno a no ésser ni millor ni pitjor que com m'he reflectit en les meves obres: hi sóc tal com m'he sabut; un pensament meu és més meu que una anècdota meua, perquè hi he esmerçat tota l'activitat espiritual de què em crec capaç, comptant, és clar, amb un molt possible error de vocació i amb una molt sospitada inclinació a la pèrdua. ¿Com m'hi veuran els altres? Els crítics tenen la paraula; i segurament divergiran tant en llur visió de mi, com els biògrafs divergirien si en comptes de donar al públic petits versos li donés petites o grans accions. Perquè a això anava des del començament: la meua producció no té una història general; és cada poema que, essent—penso ara en paraules de Paul Valéry—el desenllaç de tot un drama o una comèdia intel·lectuals, té una història particularíssima i complicadíssima.

Per això crec que el màxim rendiment de claredat sobre aquestes qüestions, podria venir de «biografies literàries» escrites en la maduresa de la vida, amb una reflexió molt pacient, sobretot molt desinteressada, és a dir, molt neta del prejudici que la inspiració lírica i el goig de la producció lírica, siguin alguna cosa genèricament distinta de la inspiració i del goig dels altres artistes i àdhuc dels artesans. Si volen creure-ho així, que certifiquin, almenys, que han renovat, amb aquests altres artistes i amb els artesans, el mite famós de Tirèsias.

Vostre afm.

CARLES RIBA.

A LA I.^a PREGUNTA

Diffícil seria en el moment semi-inconscient que sol procedir la creació, discernir la simultaneïtat o no simultaneïtat de idea i de forma.

Unes vegades, amb esperit deliberat, m'he posat a la realització escrita d'una idea: n'ha sortit lo més feble de la meua producció. D'altres, en canvi, he rebut, sense poder precisar com, la suggestió d'un o dos versos que he anat duent temps i temps a la memòria sense preocupar-me'n. Passats uns quants dies—de vegades mesos—he tornat a trobar-me en un estat d'esperit semblant al d'aquella primera vegada i han anat precisant-se, ràpidament i imperiosament, la idea i la forma del poema. He observat que els poemes compostos segons aquest procés han estat elogiats.

El ritme, en els meus poemes, és una cosa mecànica i supeditada, que adapto fàcilment.

A LA II.^a

La indignació, l'engúnia, la solitud entre la gent indiferent m'han estat sempre propícies a la creació. La

calma i el contentament m'indueixen, en canvi, al poema gris o a la imitació involuntària. Fins avui, això, i no més pel que fa a la meua obra poètica: pels meus altres assaigs s'esdevé inversament.

Per si fos digne d'esmentar, diré que el més lleu malestar físic em fa impossible la creació de tota obra literària.

A LA III.^a

Per una raó natural i en mi inevitable, els meus poemes interpreten sempre l'home, amb totes les seves defallences, i amb totes les seves evolucions. Penso que hom hi pot albirar l'home recte, però cridaner i violent, sempre indignant-se per l'ideal inassolit, sempre malcontent de si mateix, enamorat de la paraula viva i dura... i malgrat tot, d'un sentimentalisme torturat que resisteix totes les coaccions.

Potser si intentés formular el procés habitual del moviment creador, la meua resposta fóra de més bon entendre: 1.er temps sensació exterior o imatge (gairbé sempre). 2.^{on} la sensació o la imatge queden gravades, en estat expectant. 3.er necessitat expansiva determinada per aquella sensació, i madurada per una altra de semblant. 4.^{rt} intenció i forma del poema. 5.^è moment febrós en què es produeix la creació definitiva. Aquest moment em pren de vegades dos o tres temps, amb intervals de dies o de mesos.

Penso haver parlat amb tota sinceritat.

JOAN MÍNGUEZ.

El meu estimat amic el poeta Lòpez-Picó, director de LA REVISTA m'ha pregat que li enviés unes notes, contestant a les preguntes de la poetessa Jacobsen sobre la Psicologia de la Poesia lírica. Com que no m'agrada fer confessions públiques ni privades, i a més a més soc descuidat i oblidadiç de natural, si no hi hagués hagut el prec del meu amic, estic segur que no m'hauria mai passat per el cap contestar a les preguntes de la poetessa Jacobsen. I això no precisament per desatenció,—que Déu m'en guard de ser desatent amb una dama!—sinó, perquè no crec en la eficàcia de les preguntes, ni en l'interès de les respostes. No hi ha dubte que l'auto-crítica a estones i tractant-se de persones excepcionals, pot tenir un valor, però generalment, en aquesta mena d'enquestes, on se demanen coses una «mica íntimes», o s'és insincer, o s'és pedant, i

un s'escapa amb una «boutade» o un mot d'esperit. No tenim un auto-control prou segur, ni som prou purs, per a dir la veritat i donar el to just quan parlem de nosaltres mateixos. Feta aquesta prèvia aclaració, em tiraré de cap a les respostes, i procuraré si més no, ser breu.

1.ª PREGUNTA DE L'ENQUESTA

RESPOSTA: Les meves produccions «més inspirades» segons la majoria dels comentaristes locals, son en el *meu primer llibre*; aquesta opinió jo no la comparteixo, però la respecto. En aquestes composicions no sé ben bé si va venir abans «la idea clara, fortament construïda». Suposo que alguna idea deuria venir; ara estic segur de que a mida que he anat escrivint els meus versos, la idea s'ha anat modificant i seguint nous camins. I sempre a l'acabar una composició m'ha passat que la obra realitzada, era *inferior* i distinta de la idea pre-concebuda. No he començat però mai un poema, com si fos un home que passeja a l'atzar, sense saber a on s'aturarà ni a on anirà a parar; he tingut sempre un *plan* però com he dit suara. aquest plan l'han modificat, tots els accidents formals, i tots els accidents íntims que s'han succeït mentres escrivia el poema. Això que em passa a mi, em penso que passa a la majoria dels que escriuen.

2.ª PREGUNTA

RESPOSTA: Quan jo era catòlic i fresc com una rosa, la meua poesia tenia un fons estúpidament positiu. Ara que no soc catòlic i m'ha caigut la cabellera, és molt possible que la meua poesia tingui un fons estúpidament negatiu.

3.ª PREGUNTA

RESPOSTA: Encara que procuro objectivar tant com puc, i m'agrada amagar la professó que em va per dintre, amb vestit de balades i cançons, no m'he pogut passar d'aquest impudor que tenen els poetes de parlar en primera persona i escampar els propis drapets al sol. No cal dir que l'únic pou on vaig a pescar aliment per a els versos soc jo mateix amb totes les misèries que m'aguanten; en les meves composicions expresso doncs «l'home i no l'ideal artístic».

JOSEP MARIA DE SAGARRA

ALMANAC

LES CENT MILLORS POESIES DE LA LLENGUA CATALANA.—

Una nova antologia poètica que va de Ramón Lull a Joaquim Folguera i que ha estat aplegada per J. M. Capdevila. Elogièm la cura en la tria, la impressió i la edició, i lamentèm que, bo i proposant-se el triador que la antologia demostrés allò que pot fer-se en cent anys de treball artístic quan l'amor i l'ideal serveixen de guia, hagi oblidat el nom i l'obra d'En Joan Salvat-Passeit, un dels poetes més sadolls d'amor i d'ideal i més essencialment «treballador artístic» de la nostra renaixença.

SONATINES.—Aquest es el títol del darrer recull de prosas del Marquès de Camps.

L'oci i la gratuïtat valoren avui una part de les obres de pura literatura. El Marquès de Camps vol, però, també l'altra part: l'utilització moral dels esplais del lleure.

Doble valor: de professionalitat literaria i d'exemplaritat social. D'una i d'altra prou necessitats n'estem. Ens cal, doncs assenyalar llibres com aquest, que ens hi habituen.

NOVES REVISTES.—A la florida de revistes que venen a fer-nos costat d'un temps ençà, cal afegir-hi, desitjant-els-hi molts númeres de vida, «La ciutat i la casa», «Revista de poesia» i «Comèdia.» Son revistes belles, revistes de luxe, i per tant revistes supèrflues. No son indispensables, però son convenients. Cal tenir en compte que a Catalunya ja comença a formar-se aquella «élite» de públic, necessària a tot arrèu del món, i a Catalunya també, públic «snob», que mira sobretot, de tota publicació, el gruix del paper, la perfecció dels gravats i la cura en la impressió. Si a tot això s'hi afegeix un text escollit i àgil, com es el cas de les tres revistes novençanes millor que millor: Tot permet esperar, doncs, que viuràn molt temps, i que ben tost altres fan perfectes

com elles, o més, vindrán a fer-los-hi costat.

EXPOSICIÓ «LES ARTS I ELS ARTISTES».—Trencada absurdament la costum de celebrar exposicions sota el patrocini de la Ciutat representada pel seu Municipi, les agrupacions d'art nostrades donen fe de vida i de voluntat de viure i de manifestarse exhibint les obres de llurs associats en les nostres galeries d'art.

La de «Les Arts i els Artistes», capdavantera, sens dubte, de totes elles, s'ha presentat a les Galeries Laietanes arborant els noms més sobressortints entre els nostres pintors més intel·ligents.

Al davant de tots ells, i sorpresa del saló d'enguany, cal posar-hi el d'En Josep Obiols. Tres obres com tres rams de flors, en les quals juguen amb una elegància i una noblesa meravelloses els colors negre i morat i cendra, en tonalitats predominants, que cobreixen i assimilen els altres matissos més esclatants. Son tres composicions decoratives que destaquen damunt totes les altres amb un crit d'independència i de potencia original.

Els altres—Benet, Canals, Carles, Humbert, Labarta, Mercader (J. i Ll.), Mumbrú, Colom, Inglada, Pasqual, Gargallo, Ricart, i els escultors Casanovas i Dunyach, van fent pacientment la seva ruta; son els de sempre, però amb una mica més de domini i de trassa cada dia. No veiem novetats en aquesta Exposició, però ens plau la normalitat de tantes vides d'artistes barallant-se tossudament i serena amb sí mateixos, i traient belles obres perfectes del fons de cada baralla. Així voldriem veure sempre tots els artistes de casa nostra—els del pinzell i el cisell, igual que els de la ploma...

JACQUES RIVIÈRE.—Aquest escriptor francès, morí a París el mes passat. Tenia trenta nou anys; deixà una obra per fer. Una obra, diu Crémieux, de la qual eren el prefa-

ci els seus articles a la «N. R. F.» Només havia publicat una novel·la «Aimée» que va provocar una taborinada, desencadenada en crítiques i polèmiques. La seva gran obra efectiva, pot dir-se que es la direcció de la «Nouvelle Revue Française» a la qual va aportar tota la seva activitat des de la reaparició de l'any 1919. Abans, durant la primera tongada de la «N. R. F.» va ser-ne secretari de redacció, posat allí per Gide i el seu grup, dels quals era simpatizant.

Havia fet la guerra i visqué a Alemanya durant 3 anys, presoner. Després de la guerra va publicar un llibre: «L'Alemanya, recorts i reflexions d'un presoner de guerra»

EL DOCTOR GUGLIANOVE.—Saludem l'illustre hoste argentí. No ens ha estat possible oferir a la seva gran curiositat pedagògica i a la seva oberta comprensió mental sino escoles tancades, plans mutilats i una gran set, abstracta gairebé, d'organitzacions globals ben estructurades i ben servides. Tenim però el goig que davant del nostre balanç intervingut no ens ha calgut justificar mai la barroeria consagrada per insensibilitats socials ni amb invocacions d'oratoria hispano-americana ni amb retrets de manca de subvenció de l'Estat.

LLUIS HAVET.—Realitzà la bella aliança de l'humanisme i de la contemporanitat activa dels ideals de justícia, sense banderia.

Aixó sol li guanyaria el mestratge, del qual ens en queden, però, sobirans testimonis escrits. Presidint-los tots el manual de crítica verbal aplicada als textos llatins.

CARTA OBERTA(*).—Amic Roig: Us vaig dir que us diria la sensació que em fes el vostre llibre «Facècies». Altra cosa no gosaria a fer, per la temor mes viva cada dia,

(*) A propòsit de «Facècies» primer llibre de prosas de Tomàs Roig i Llop.

que em fa la paraula «crítica». N'hi ha prou amb expressar una sensació —sempre personal—sense que calgui el donar-li l'aire sistemàtic que la crítica si no comporta, hauria de comportar. La meua sensació és aquesta:

En les vostres narracions hi domina una línia d'humorisme, preconcebuda. Una línia que comença en el fet vulgar i corrent—del qual no s'adona la majoria—i acaba en les boires que separen ço que és vulgar i ço que és extraordinari, la normalitat i el «sentiment tràgic de la vida» que diu Unamuno.

Aquesta orientació fa l'originalitat del vostre llibre. Els personatges centrals. (no perquè sia d'ells que l'acció irradia, sino que tots els raigs de l'acció hi convergeixen) son personatges anormals. Son els pobres de seny, els que vorejen la follia, els que han de veure el mon a través d'un vidre de color indefinible, una color que nosaltres no podem concebir. A l'entorn d'aquests anormals us heu plagut de teixir-hi un fantàstic entrellat, fet de peces menudes. I heu sabut dir-ho com si fos la cosa mes natural del mon. Estil, adés àcid i ara dolç, el d'aquest llibre. Estil prou precís a la vostra edat, sobre tot en els verbs. Cal senyalar en «Facècies» una rara justesa en l'ús dels verbs, i una gran abundor en la tria. Rarament els joves escriptors se decanten mes del cantó del verb que no de l'adjectiu. Això val alguna cosa. Vos en fareu d'altres, de llibres. Heu començat per un camí que no acostuma a agradar la gent jova: el camí dels «temes desagradosos». Si això voigués dir que a vos us interessa mes la vida que la literatura, caldria felicitar-vos-en, perquè el mal d'un jove és el que amb les lletres se distregui de la vida. Si s'en distreu no farà mes que reflexar imatges alienes. Perquè la vida és com un mirall, que si no és la propia fesomia la que li és acarada, si no el mirem de dret amb els nostres ulls, reflexa nomes—fatalitat física — les fesomies i els esguards dels altres.

No tingueu por, doncs, dels temes «desagradosos» si son els que us atrauen. Aneu, això si, en compte. Que no fos un miratge. Per provar-

ho, assajeu-vos en els temes «agradosos». Parleu de les noies amb trenes, encara que sien roses i d'ulls blaus. Un escriptor jove que no ho prova o és que no és sincer o és que té massa força de voluntat. Després que ho hagueu provat, nosaltres, els amics, hi podrem dir la nostra. I àdhuc, aconsellar-vos.

Mentrestant, disposeu del vostre amic.

ALEXANDRE PLANA

CAL ESMENTAR:

— La novel·la *El milano y la rosa* de E. Correa-Calderón, volum 1 de les publicacions de la Editorial Ronsel, de Galicia. L'autor es presenta amb sobrietat segura i profunda tota adita amb el lema: *Llaurar i cantar* sota l'advocació del qual prepara un llibre d'assaigs en els que parlarà de Galicia.

— Els apunts i comentaris de Josep M.ª Serra de Martinez sobre *La medicina Luliana*.

— El sentit espiritual de l'homenatge a Ferràn Agulló, amb el qual tant com l'homenatjat honrarem les virtuts de fidelitat i la companyia en un treball continuat sense cansaments.

— Els primers números de la nova publicació francesa *La Révolution Surréaliste*. Josep Pla ha comentat a La Publicitat aquest moviment literari una de les primeres manifestacions del qual es la informació sota aquesta pregunta: *El suïcidi es una solució?* Esperem com deia En Pla el testimoni de les obres escrites

— El volum extraordinari de La Revista d'Estudis franciscans (octubre-novembre-desembre de 1924) *Miscel·lania tomista*, dens de pensament, de tradició i de sentit de convivència cultural. Sense invocacions patriòtiques ni fatigants propagandes a la manera forastera desusada entre gent que no fa de la intel·ligència un factor de producció mercantil, la Revista d'Estudis Franciscans amb aquestos quaderns triples ens demostra que no és pas d'avui ni d'un any ençà que Catalunya posseix excel·lents publicacions d'idees. El volum que esmentem,

porta a la coberta el n.º d'ordre xxxiv, any 18 de la tercera etapa.

— L'estudi de J. M. Capdevila *Bellesa i veritat* que enalteix la filiació intel·lectualista del nostre amic coordinat amb els treballs de filosofia de l'art que tenen en ell a casa nostra un dels més fervents i conscients seguidors.

— El projecte d'edició crítica de les obres completes de Balmes confiat a la realització experta del P. Ignasi Casanovas.

— La conveniència de deturar-nos davant les darreres manifestacions del pensament alemany no sols si la moda ens porta el ressò (tals les obres de Spengler i de Keyserling) sino també si ens cal un esforç més alt per tal d'acostar-nos a la concepció divina, a la manera platònica de Max Scheler, l'autor de *Vom Ewigen im Menschen*, qui afirma que la part divina del conscient humà és absoluta i sagrada.

D'altra banda son de bon aprendre, prop de Scheler, lliçons de filosofia de la historia, de sociologia i d'etica material de les valors.

— Al n.º 8 dels *Cahiers du Mois* l'*Elogi de les capelles* per Bernard Fay. «Un país que ha sentit com França—diu l'autor—el treball de la raó raonadora fins en l'obra dels seus governs i no cal dir en la dels seus educadors, necessita tonificar aquest domesticament creant, per mitjà de les *capelles* una consciència colectiva simplista, brutal, àvida, cínica i ambiciosa».

Els comentaris de Carles Soldevila, darrerament discutits a casa nostra duen actualitat al tema.

Diu encara l'autor francès esmentat:

«Les *capelles* son una defensa contra les organitzacions administratives del pensament i de les lletres.... Mantenen contra tots els poders la varietat humana.... Instrueixen i formen les individualitats millors....»

Çal, però, no perdre de vista que la plena virtualitat d'aquestes afirmacions és bon xic prematura entre nosaltres.

— La informació promoguda per la revista *L'Italia che scrive* sobre les *Biblioteques circulants*. Entre les respostes cal assenyalar el to de convivència dels autors i dels editors. I si volguessiu una mica d'ironia destriadora de les combinacions possibles dels interessos espirituals i dels interessos editorials purament administratius, llegiu al n.º de 16 de febrer de *Le Crapouillot* l'article d'Alexandre Arnoux: *Le Promeneur accompagné — Rencontre avec l'éditeur* amb aquest acabament:

«A cette heure des milliers d'hommes et de femmes lisaient, sous les lampes. Lyriquement je récitais l'alphabet: a, b, c, d, e, f, g, h. N'est ce pas le plus bel ordre de vingt-quatre lettres? Pourquoi le brouiller pour traduire des sentiments intimes, qui n'ont de valeur que pour lui?»

— IL SAGGIATORE, *rassegna quindicinale di problemi politici e morali* que es publica a Nàpols sota la Direcció experta de Gherardo Marone.

— Aquestes paraules de Leopold Lugones que traduïm d'un dels *Butlletins de la Societat de Nacions*:

«La oposició sistemàtica entre humanitat i pàtria i la divisió, sovint malévola, entre el treball intel·lectual i el treball manual al qual era reservada exclusivament la preferència, son els dos grans errors de l'humanitarisme polític.

Fill d'aquesta pietat romàntica com fou Víctor Hugo, podem afirmar ara que va errar el camí. La humanitat sense pàtria és una paradoxa metafísica; i la definició del treball per l'instrument que l'executa és una mentida demagògica més o menys sentimental.»

— La reimpressió de l'estudi de G. Prezzolini sobre *Giovanni Papini*, amb un capítol nou en el qual es analitzada molt severament la *Storia di Cristo*, sense que desmereixi,

però l'essencialitat poètica de l'autor de *l'Uomo finito* i de les *Cento pagine*.

— «El geni dramàtic de Guimerà» de Joan Ors, estudi a fons de l'obra del gran dramaturg, assaig sincer, potser massa minuciós. Evidentment, no tot Guimerà restarà ni la aureola de glòria que volta actualment aquest nom il·lustre brillarà sempre com ara. Sigui com sigui, l'estudi de Joan Ors es fa interessant tant per les suggestions que promou el tema com per l'entusiasme amb que el crític l'ha sabut tractar. Cal llegir-lo i tenir-lo en compte.

— El curs d'En Josep Puig i Cadafalch a la Sorbona, parlant de la arquitectura nostrada dels segles IX al XI.

— La primera exposició de l'escultor Frederic Marés a les Galeries Dalmau, mostrant-nos un art finíssimament estilitzat i arbitrat noblement per una sensibilitat i una intel·ligència que s'acordent rítmicament, en obres d'un gran sentit decoratiu.

— «Contes morats» d'En Joaquim Basora, rics i forts d'intenció i de fons, si be bastants descuidats de forma. Es tracta, malgrat això, d'un veritable literat que no ha de fer més que disciplinar-se tenaçment per reeixir. No duptem que ho farà.

— La aparició de «La Nazionalità Catalana», l'obra d'En Prat de la Riba traduïda fidelment a l'italià per Cesare Giardini, i precedida d'un pròleg intel·ligent i molt acurat, completament posat «al dia», amb detalls de gran interès per tothom, original del mateix traductor.

— «Roses i estels» de Mossen Antoni Navarro, obra que oscil·la entre els clixés floralistes tan sovint repetits entre nosaltres i un noble daler d'espirtualització i d'adapta-

ció a les modernes corrents intel·lectualitzants en poesia. És, sens dubte, l'obra millor de Mossen Navarro.

— L'espectacle depriment donat per l'empresa del Gran Teatre del Liceu muntant la Tetralogia wagneriana amb una absoluta manca de respecte pel gran músic, i pel nostre públic que estima el gran músic i el seu gran art. I encara, cal protestar del gest inelegant de la mateixa empresa davant el gest viril del crític musical Joan Llongueras en protestar d'aquella manca de respecte, a la qual protesta nosaltres ens associem.

— L'exposició de les obres del malaguanyat Joan Vilàs, que en 1920 morí durant la travesia vers el Japó, on anava a perfeccionar la seva tècnica, i el catàleg editat en honor seva pels «Amics de l'Art Lítúrgic».

— L'obra cultural «Polytecnicum» en organització, la qual pot marcar una nova orientació ben falaguera a la nostra cultura incipient.

— L'«Almanac de les lletres» publicat, com cada any a Mallorca, en el qual s'apleguen els noms dels escriptors mallorquins i catalans, joves i vells, en noble camaraderia.

— La visita del músic Manuel de Falla, les audicions d'homenatge, amb «El retablo de Maese Pedro» al davant, i la cordial acollida que el nostre públic sab acordar a tota manifestació d'art pur i veritat, vingui d'on vingui.

— Aquestes paraules de Massaryk cada dia més actuals i de més alt sentit polític:

No és necessari que els pobles s'estimin els uns als altres. N'hi ha prou que es comprenguin i es respectin.

Editorial Catalana, S. A.

Rambla Sant Josep, 16, pral.

BARCELONA

BIBLIOTECA LITERÀRIA

Les millors obres dels autors catalans i
les mes famoses de les literatures estran-
geres traduïdes pels nostres més il·lus-
; ; ; ; tres contemporanis : : : :

LA PUBLICITAT

DIARI CATALÀ

Administració:

Passeig de Gracia, 34

BARCELONA

RAMON SUNYER

JOIER

Corts Catalanes, 643

JOAQUIM HORTA

IMPRESSOR

GIRONA, 11

Historia de Catalunya

de N'Antoni Rovira i Virgili

Se subscriu a les següents llibreries:

Verdaguer, Rambla del Mig, 5.—Puig Al-
fonso, Plaça Nova, 5.—Editorial Poliglo-
ta, Patritxol, 8.—Nacional Catalana, Gran
Via, 613.—Llibreria Italiana, Rambla Ca-
talunya, 125.—Llibreria Catalonia, Plaça
Catalunya, 17 i a la direcció de Edicions
Pàtria, Diputació, 95. BARCELONA

TALLER DE JOIERIA

JAUME MERCADÉ

PASSEIG DE GRÀCIA, 46

LA REVISTA

QUADERNS DE PUBLICACIÓ QUINZENAL

Administració: Rambla de Catalunya, 125 - Telef. 850 G.

SUBSCRIPCIÓ TRIMESTRAL

Barcelona	2'50 ptes.
Fora	3'00 »
Quota de protector	15'00 »
Quadern senzill: 0'50 ptes.	

Tarifa d'anuncis per inserció

1 pàgina	50 ptes.
1/2 »	28 »
1/4 »	15 »
1/8 »	8 »

Publicacions de LA REVISTA

Darrers llibres publicats

<i>La Gesta dels Estels</i>	de J. SALVAT-PAPASSEIT	volum 53 de la Colecció
<i>La Joia del Camí</i>	d'ANTONI CLOSAS	» 54 » »
<i>L'Emotivitat Popular en el Cançoner de Catalunya</i>	de J. FORNELL	» 55 » »
<i>Entre la Crítica i l'Ideal.</i>	de J. M. LÓPEZ-PICÓ	» 56 » »

A PUNT DE SORTIR

Assaigs sobre els moviments socials a Catalunya en el segle XIX
per Manuel Raventós : Recull d'articles de J. M. Capdevila

LA REVISTA porta publicats 56 volums de la Colecció General, 6 volums de Lírics Mundials, 2 volums d'Escrits Polítics, 4 volums d'Artistes Catalans Contemporanis, 1 volum de Teatre i 2 Almanacs, formant un total de 71 llibres.

LLIBRERIA ITALIANA

DIARIS, REVISTES, PUBLICACIONS i LLIBRERIA GENERAL

Rambla de Catalunya, 125-Tèl. 850 G.-BARCELONA

NOVETATS

AGELET: <i>Domasos al sol</i>	Ptes. 5'00	COIMBRA: <i>A luta pela imortalidade</i> »	3'00
AGULLÓ: <i>Ponentines</i>	» 3'50	TEIXEIRA DE PASCOAES: <i>Verbo</i> »	3'50
CREMIEUX: <i>XXe siècle</i>	» 3'75	<i>oscuro</i>	» 3'50
BRANDAO: <i>Memorias. Janeiro 1900- Julho 1910</i>	» 3'00		

GUIA CATALANA DE FERROCARRILS

Indicador general d'autòmibus i altres vehicles de
transport públic de passatgers a tot Catalunya

Es publica cada mes

Preu: Una pesseta